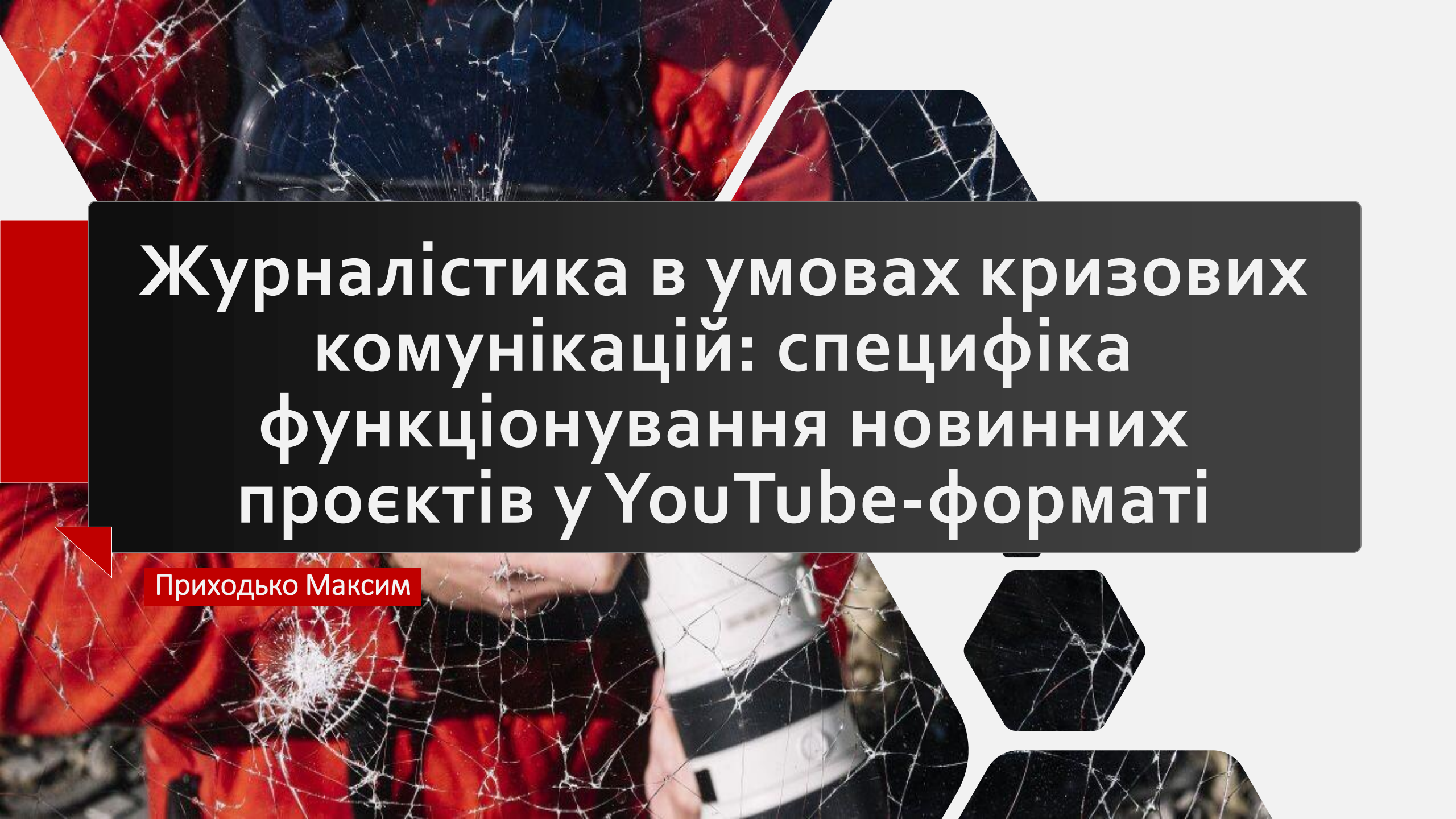

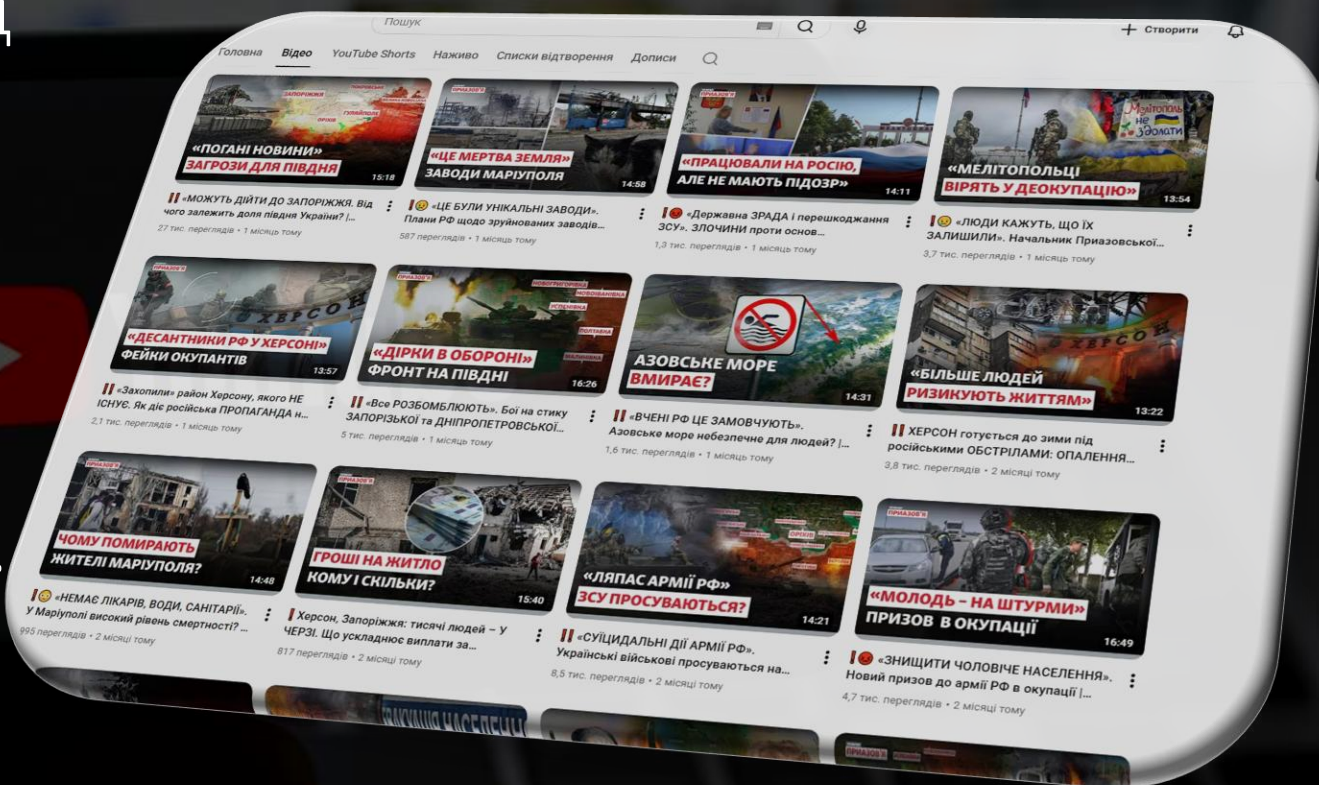
Журналістика в умовах кризових комунікацій: специфіка функціонування новинних проектів у YouTube-форматі

Приходько Максим

Предмет та об'єкт дослідження

Предмет дослідження: особливості кризових комунікацій в медіа під час війни в Україні.

Об'єкт дослідження: новинний регіональний проєкт «Новини Приазов'я» як приклад кризової журналістики у YouTube-форматі.

Мета роботи

Мета роботи полягає у виявленні специфіки функціонування регіональних новинних проєктів на платформі YouTube в умовах воєнного часу, а також визначенні інструментів їхньої оптимізації.

Завдання роботи

Проаналізувати кризову журналістику України часів повномасштабного вторгнення

Актуальність та цінність

Актуальність роботи полягає у тому, що український інфопростір зараз перебуває в унікальній ситуації – інформаційна революція відбувається саме тоді, коли країна перебуває у кризі, яка впливає на формування сучасного нового медіаринку. Нові медіа формуються, традиційні ЗМІ трансформуються, і це потребує детального вивчення та дослідження у реальному часі.

Кризова журналістика має більший рівень відповідальності перед реципієнтом та виступає ключовим елементом зв'язку аудиторії зі швидкозмінними подіями навколо.

Поняття кризової журналістики

Варто відзначити, що у роботі розглядаються кризові комунікації саме як медійний та суспільний об'єкт, оскільки вони значно відрізняються від кризових комунікацій, які є частиною бізнес процесів.

Кандидат філологічних наук Ірина Сергіївна Літвінчук в рамках журналістського дискурсу визначає кризу як надзвичайну подію (війни, природні та соціальні катаклізми), що дестабілізує систему суспільної комунікації та спричиняє непередбачувані зміни.

Доктор філософії Тетяна Олександрівна Гордієнко наголошує, що в умовах криз традиційні методи інформування ЗМК часто втрачають необхідну швидкість та охоплення аудиторії.

Тобто кризова журналістика – це спеціалізована галузь, що фокусується на швидкому, точному та відповідальному висвітленні надзвичайних, непередбачуваних подій (криз), які загрожують суспільству, організаціям чи окремим людям, з метою інформування, зменшення паніки та надання практичної допомоги.

Ключові виклики

Війна як апогей кризи диктує нові стандарти: пріоритет безпеки над швидкістю, етичні дилеми висвітлення втрат, боротьба з дезінформацією.

Науковець Ярослав Сиваківський(автор наукової статті «Журналістські стандарти в умовах війни: позиція громадянина чи об'єктивний професіоналізм») вважає, що журналіст може бути нейтральною стороною виключно у тому випадку, коли висвітлює конфлікт інших держав, якщо ж конфлікт стосується його країни, то він, у першу чергу, громадянин.

Стандарт повноти інформації. В умовах війни, перше питання, яке має ставити собі журналіст – «чи не нашкодить ця інформація людям»? Медійники не мають оприлюднювати позиції військових, об'єктів інфраструктури тощо – таким чином, доводиться жертвувати стандартом повноти заради безпеки.

Діджиталізація та Youtube

Перехід багатьох ЗМК на YouTube як на основну платформу став критично важливим для українських медіа під час повномасштабного вторгнення. Визначені у моїй науковій роботі переваги YouTube (висока оперативність, довільний хронометраж, двостороння комунікація та економічна доступність виробництва) дозволяють журналістам ефективно документувати події війни та презентувати їх міжнародній спільноті.

Оскільки у теоретичній частині ми визначили, що головною метою журналістики в умовах кризових комунікацій є забезпечення життєдіяльності та життєстійкості суспільства в умовах загрози, проект «Новини Приазов'я» виступає репрезентативним прикладом реалізації цієї моделі.

Проект «Новини Приазов'я»

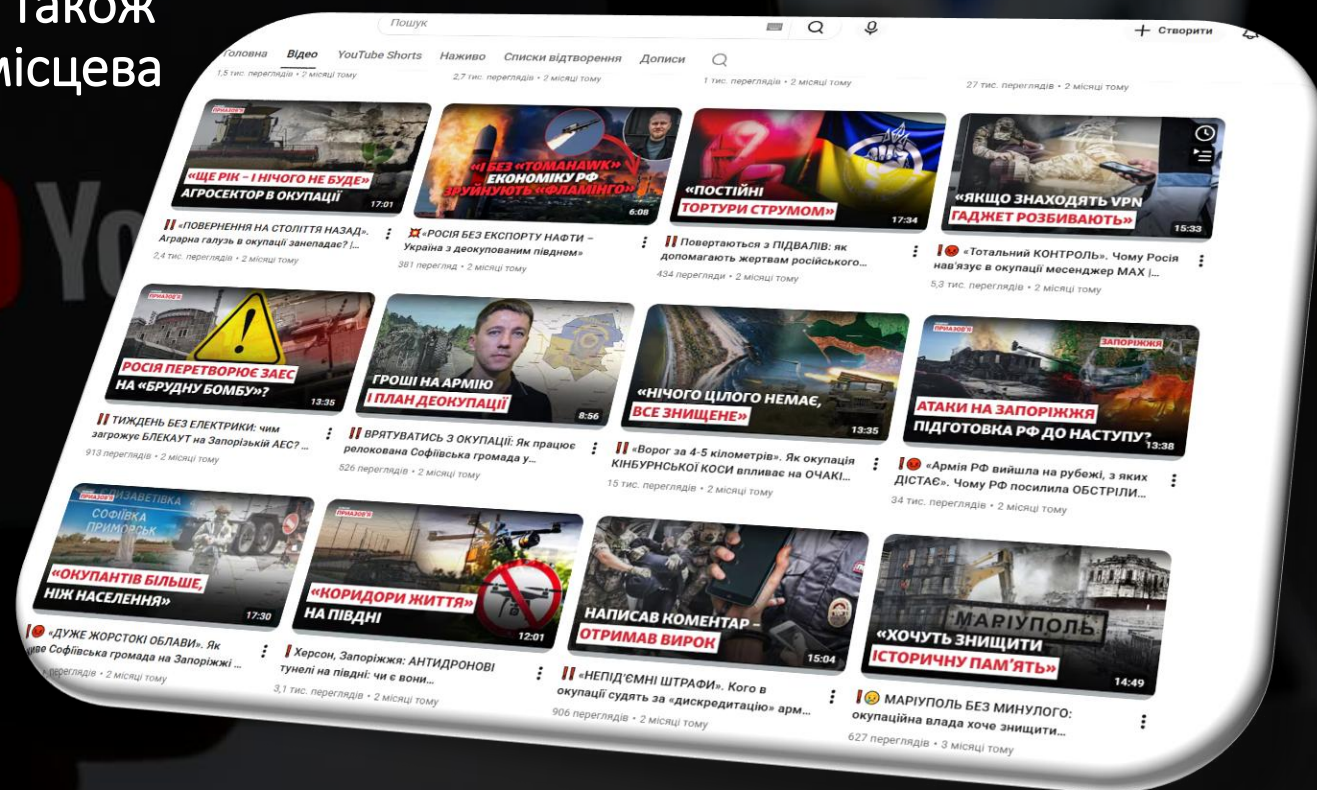
«Новини Приазов'я» запустили у грудні 2021 року. Метою проекту було надання об'єктивної інформації мешканцям регіону про зміни в країні внаслідок реформ, а також ширше інформування загальноукраїнської аудиторії про життя Приазов'я. Кореспонденти проекту працювали в Маріуполі, Херсоні, Бердянську та Генічеську.

З початком повномасштабного вторгнення проект також почав висвітлювати життя на окупованих територіях півдня, звияти деокупованих населених пунктів, історії людей, родом з півдня, які пережили полон та інші жахи війни.

Багато уваги медіа приділяє Маріуполю, Запорізькій, Херсонській та Миколаївській областям, зокрема, прифронтовим та окупованим населеним пунктам. Загалом, завдання проекту можна описати наступним чином: не дати глядачам забути, що відбувається на півдні.

Контент

Відео та текстові матеріали проекту «Новини Приазов'я» створюються на основі інтерв'ю та спогадів очевидців, фото та відео власних кореспондентів та навіть завдяки співпраці з тими громадянами, які досі вимушено залишаються в окупованих містах. У випусках також виступають експерти, серед яких аналітики, місцева влада, правозахисники, журналісти тощо.

Тематичне наповнення

1. Вечірні випуски програм. Такі матеріали виходять щодня, окрім неділі та понеділка, і у них оглядаються події, що сталися протягом тижня у регіоні. Частково це можна назвати експлейнером, оскільки проєкт не тільки інформує про подію, а й разом з експертами роз'яснює її. Аудіоверсії програм ретранслюються в ефірі «Громадського радіо» на засадах партнерства;

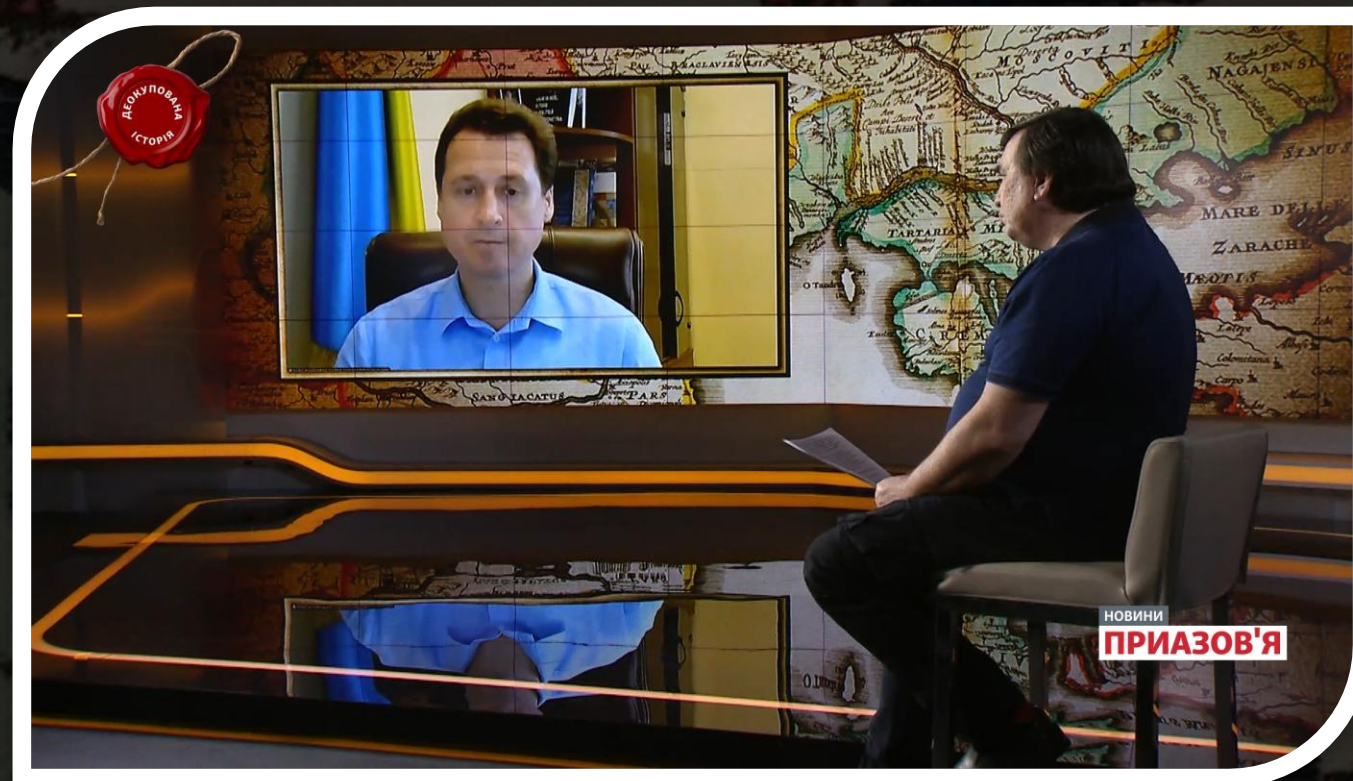
2. Інтерв'ю;

3. Історії. Формат, який у відносно короткій формі розповідає історії різних жителів півдня, відповідно до інфоприводу. До прикладу, це можуть бути підприємці, які виживають в умовах війни або ж останні жителі прифронтового населеного пункту;

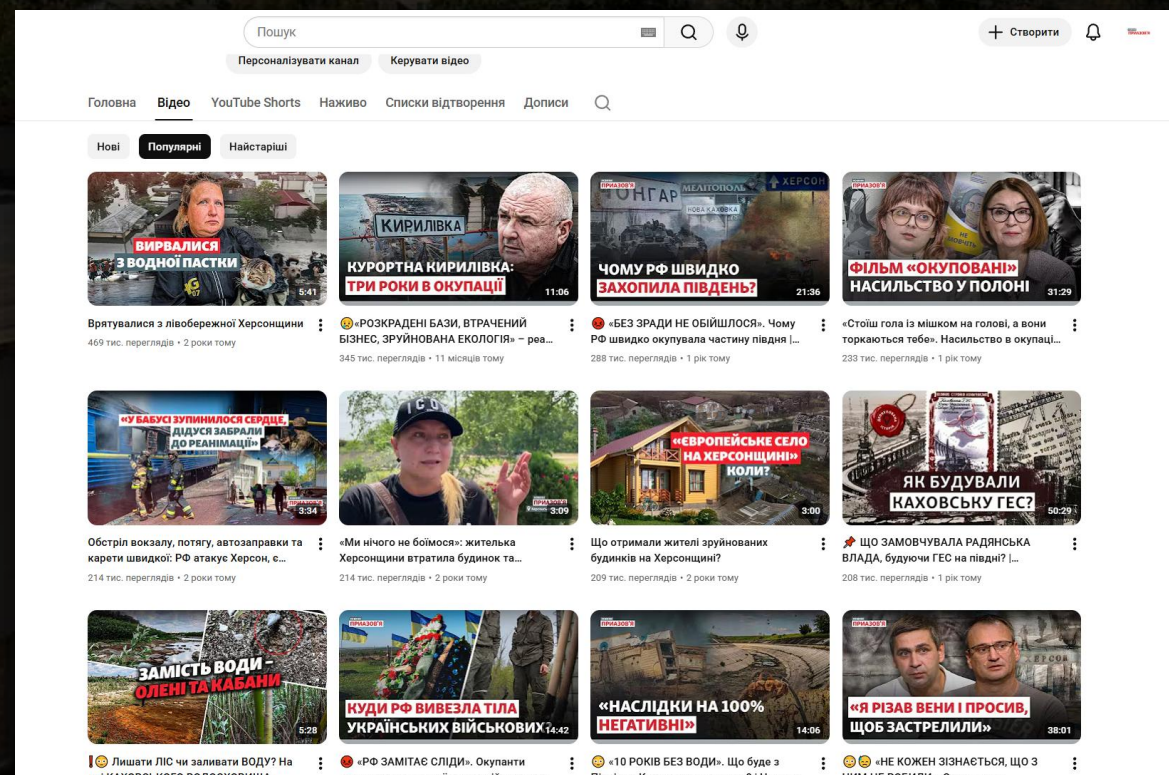
Тематичне наповнення

Окремо хочеться зазначити, що проєкт бореться з російською пропагандою. Так, у проєкті є рубрика «Деокупована історія», у якій місцеві історики та краєзнавці розбивають російські міфи про минуле півдня України, розкриваючи справжню історію цих населених пунктів.

Добірка найпопулярніших серед аудиторії тем проєкту

- Трагедія Каховської ГЕС (власне аварія та наслідки затоплення);
- Все, що стосується води: Каховське водосховище, Каховський та Північно-Кримський канали, водозабезпечення Маріуполя та південних регіонів Запорізької області;
- Фронт та бойові дії на Херсонському й Запорізькому напрямках;
- Воєнні злочини РФ;
- Житло та відбудова.

Аудиторія

- Аудиторія проекту є доволі складною для роботи, оскільки велику її частку складають ВПО з півдня України, чия географія проживання наразі охоплює всю територію нашої держави та країни Європи. Через «Новини Приазов'я» вони намагаються підтримувати емоційний контакт з окупованими або прифронтовими громадами, що перетворює проект на критично важливу сполучну ланку для спільноти, яка втратила домівки.
- Стать: жінки – 43.5%; чоловіки – 56,5%.
- Вік: найбільше людей віком від 65 років – 27.9%, на другому місці – люди, у діапазоні від 55 до 64 років (26.8%). Найменше аудиторії від 18 до 24 років (2.3%).

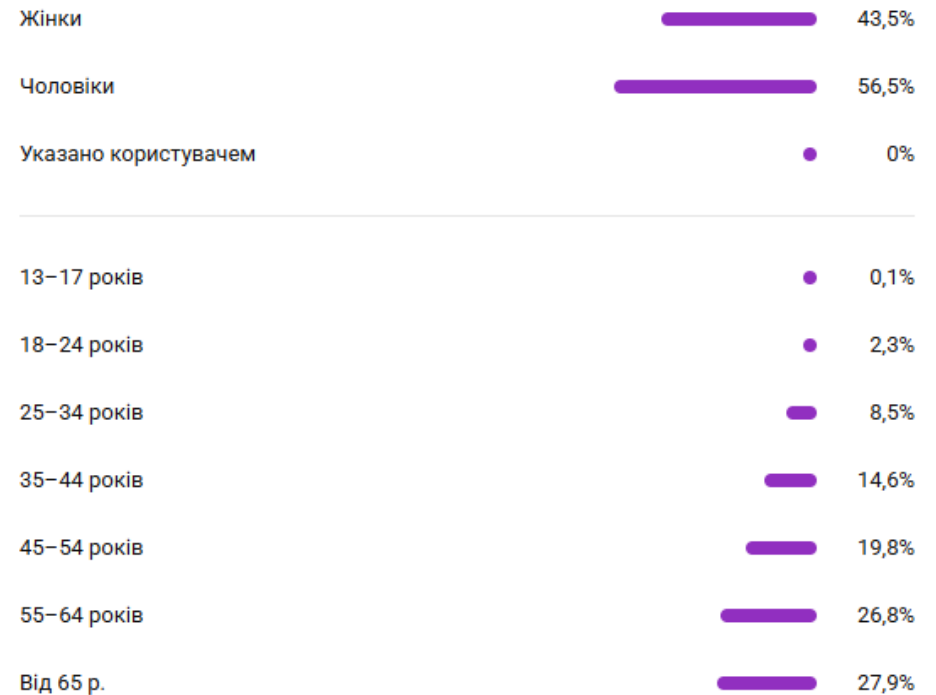
Вік і стать

Перегляди · 1 січ. – 11 груд. 2025 р.

Усі

Відео

Відео Shorts

Перегляди – Міста

Міста	⊕	Перегляди ↓ ▲	Тривалість пере- гляду (у годинах)	Середня три- валість перегляду
☐ Усього		6 471 927	294 552,2	3:03
☒ Київ, Україна,		587 539 9,1%	20 112,1 6,8%	2:21
☐ Запоріжжя, Запорізька область, Україна,		394 076 6,1%	25 824,8 8,8%	4:05
☐ Дніпро, Дніпропетровська область, Україна,		345 562 5,3%	14 717,1 5,0%	2:49
☐ Львів, Львівська область, Україна,		259 855 4,0%	8 070,2 2,7%	2:09
☐ Одеса, Одеська область, Україна,		190 475 2,9%	9 524,3 3,2%	3:17
☐ Херсон, Херсонська область, Україна,		176 511 2,7%	12 048,5 4,1%	4:22
☐ Москва, Росія		127 944 2,0%	7 709,0 2,6%	3:53
☐ Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна,		103 193 1,6%	5 903,7 2,0%	3:40
☐ Миколаїв, Миколаївська область, Україна,		90 895 1,4%	8 780,5 3,0%	6:02
☐ Харків, Харківська область, Україна		73 876 1,1%	2 590,2 0,9%	2:21
☐ Прага, Чехія		62 948 1,0%	3 561,0 1,2%	3:46
☐ Амстердам, Нідерланди		51 736 0,8%	3 077,6 1,0%	3:51
☐ Франкфурт, Німеччина		44 969 0,7%	2 935,4 1,0%	4:09
☐ Варшава, Польща		40 714 0,6%	1 976,5 0,7%	3:03

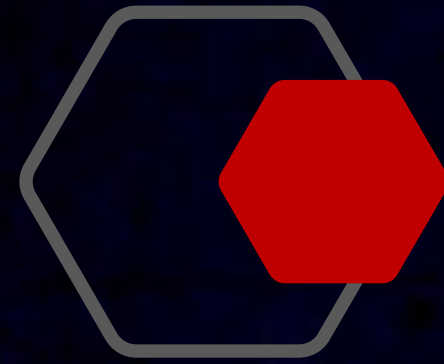
Перегляди – Місцеположення

Місцеположення	+	Перегляди ↓ ⚠	Тривалість пере- гляду (у годинах)	Середня три- валість перегляду
☐ Усього		6 471 927	294 552,2	3:03
☒ Україна		4 444 110 68,7%	194 016,9 65,9%	2:56
☒ Німеччина		323 743 5,0%	16 505,1 5,6%	3:23
☒ Росія		300 608 4,6%	15 325,0 5,2%	3:21
☒ Польща		208 551 3,2%	9 974,3 3,4%	3:10
☒ Сполучені Штати		128 521 2,0%	6 853,7 2,3%	3:27
☐ Чехія		127 814 2,0%	6 175,8 2,1%	3:19
☐ Нідерланди		119 210 1,8%	6 180,7 2,1%	3:27
☐ Велика Британія		70 198 1,1%	3 954,1 1,3%	3:38
☐ Італія		68 748 1,1%	2 805,4 1,0%	2:41
☐ Франція		67 932 1,1%	3 545,2 1,2%	3:25
☐ Іспанія		39 387 0,6%	1 662,4 0,6%	2:51
☐ Данія		36 684 0,6%	2 095,1 0,7%	3:53
☐ Канада		24 081 0,4%	1 236,9 0,4%	3:17
☐ Норвегія		23 457 0,4%	1 401,5 0,5%	3:51

Редакційна політика

У проєкті діє чіткий механізм з відбором ключових тем на тиждень. До вибору та узгодження тем залучений не лише керівник проєкту, але й повністю вся редакція, включаючи журналістів, редакторів та ведучих. Оскільки «Новини Приазов'я» працюють, переважно, з чутливим контентом, при затвердженні теми зважуються всі «за» та «проти».

Переважно, в узгодженні теми, одну з ключових ролей грають журналісти, які є уродженцями нині окупованих міст, оскільки вони можуть об'єктивно орієнтуватися на локальних проблемах і мають власні анонімні джерела на тимчасово окупованих територіях.

Стандарти

Перш за все, проєкт намагається в повній мірі дотримуватись журналістських стандартів, що, як зазначалось, складно робити у воєнний час. У проєкті є часове обмеження на публікацію певних новин, зокрема якщо це стосується атак по об'єктах інфраструктури. Це впливає на дотримання стандартів повноти та оперативності, проте така їхня реалізація є найбільш правильною в умовах війни. «Новини Приазов'я» можуть порушувати стандарт повноти інформації задля безпеки учасників певних подій та історії.

Проте, варто відзначити, що проєкт дотримується стандарту балансу думок та точок зору настільки, наскільки це можливо у межах окупаційної війни. У ключових питаннях завжди озвучується офіційна позиція РФ, проте проєкт наголошує, що жодним чином її не підтримує.

«Новини Приазов'я» намагаються уникати клікбейтних заголовків та надмірної емоційності (навіть у історіях експолонених та постраждалих жителів півдня), що є частою проблемою онлайн-ЗМК.

Оптимізація проекту

Враховуючи вищеописані критерії та складну динаміку воєнного стану, постає необхідність оптимізації деяких функцій та стандартів редакції, яку відповідають новим запитам нашої аудиторії.

- Стандарт «балансу життестійкості». Інтеграція контенту про цивільне життя, культуру та відновлення громад для запобігання інформаційному виснаженню глядачів. Розширення інформаційного фокусу за межі переважно мілітарної та політичної тематик. Хочу зазначити, що ці теми присутні в інформаційному наповненні проекту, проте в обмежених обсягах.
- Посилення розслідувального компоненту та вдосконалення етичних протоколів для висвітлення тем втрат і корупції. Забезпечити баланс між вимогами національної безпеки та соціальною місією медіа. Згідно з дослідженням, на висвітлення таких фактів існує запит понад 80% аудиторії. Реалізація цієї рекомендації покращила б репутаційний статус проекту.
- Активізація інструментів YouTube (спільнота, коментарі).